

УДК:94(477)“1920/1934”

Л. В. Турчина, І. М. Спудка

СЕРГІЙ ПИЛИПЕНКО: ПРИКЛАД ЛИЦАРЯ ДУХУ ДОБИ РОЗСТРІЛЯНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Сергій Пилипенко, якому цього року виповнилося 125 років від дня народження, є однією з головних фігур української літератури доби Розстріляного відродження. Його активна життєва позиція, прагнення досягти високого рівня української культури, організаторські здібності та редакторська діяльність стали предметом дослідження даної статті. Найвизначніша подія життя С. Пилипенка – участь у літературній дискусії 1925-1928 рр. в якості головного опонента М. Хвильового. Українофільські настрої письменника, участь у багатьох наукових проєктах в якості редактора призвели до його арешту та несправедливого вироку – розстрілу.

Ключові слова: Сергій Пилипенко, “Плуг”, Розстріляне відродження, літературна дискусія.

Ситуацію суспільно-політичного життя постмайданної України можна з певністю вважати вкрай неоднозначною. На фоні піднесення національної свідомості, актуалізації патріотизму виринають проблеми подальшої олігархізації верхівки суспільства, вражає прірва, що утворилася між соціальними верствами. У комплексі з тривалою гібридною війною це призводить до пошуків та аналізу аналогічних моментів у близькому та далекому минулому України. Маємо на увазі українське відродження 1920-х рр., яке за його результатами відомий дослідник діаспори Ю. Лавріненко назвав Розстріляним.

Центральною подією тих років стала літературна дискусія 1925-1928 рр., в якій взяли участь тодішні провідні культурні діячі. Схематично утворилося два табори опонентів – інтелектуали (“академіки”, “олімпійці”) та “масовісти” (“просвітняни”). Між ними точилися запеклі суперечки, як на сторінках тодішніх ЗМІ, так і особисті, за те, чия позиція більше має прав на існування. З погляду років, що минули, стає зрозумілим – суперечка була покликана до життя як відповідь на загрозливо-наступальний характер російської культури. Прикриваючись саме комуністичними гаслами, російська культура зайнялася культуртрегерством на всіх підконтрольних Москві територіях. Бажання вистояти, подолати цю навалу й викликало до життя різні форми протестної реакції. Склалося так, що позиція першого табору давно і доволі успішно досліджена. Сьогодні звернемося до аналізу другого табору, рупором якого виступав С. Пилипенко.

Метою даної статті є висвітлення та аналіз основних подій життя, суспільно-політичної позиції одного з небагатьох лицарів духу доби Розстріляного Відродження – Сергія Пилипенка (1891-1934).

В історіографії минулого століття про С. Пилипенка писали досить часто побіжно [1]. Через опонування М. Хвильовому під час літературної дискусії 1925-1928 рр., його ім'я згадується з негативним підтекстом. Ю. Лавріненко у своїй антології “Розстріляне відродження”, укладеній на еміграції, визнаючи його першорядним організатором, зусиллями якого “росли видавництва, даючи систематично книжкову і журнальну продукцію” [2, с. 956], дав йому нищівну характеристику: “нещасливий псевдотеоретик мистецтва із рамени псевдописьменницької організації Плуг” [2, с. 956]. Комплексні дослідження літпроцесу 1920-х рр. М. Шкандрія [3] та С. Павличка [4] також сприяють усталенню стереотипного сприйняття цієї постаті. Історіографія проблеми з початком XXI ст. значно розширилася. Особливо ґрунтовним виявилось видання 2007 р. у видавництві “Смолоскип” (серія “Розстріляне відродження”) вийшли “Вибрані твори” С. Пилипенка. Й до сьогодні це найповніше зібрання, яке висвітлює різні грані як творчості, так і суспільно-політичної діяльності письменника. До книги увійшли байки, прозові твори, статті, рецензії, написані у 1920-ті – на початку 1930-х рр., матеріали діяльності Спілки селянських письменників “Плуг”, засновником і незмінним керівником якої був С. Пилипенко, а також значна кількість спогадів сучасників про нього. Приємним додатком до книги є розлога передмова, написана Р. Мельниківим [5].

Нарешті виповнилося, хоч частково, висловлене далекого 1973 р. бажання В. Гжицького – члена “Плугу” й поціновувача організаторських здібностей Папаші-Пилипенка про дослідження його діяльності та творчості [5, с. 694].

С. Пилипенко з'явився на світ 10 липня (22 липня за новим стилем) 1891 р. у Києві у родині полтавських козаків. Через “політичну неблагонадійність” батько часто змінював роботу. Це негативним чином позначалося на сімейних статках. Відповідно з ранніх років Сергію довелося підпрацьовувати у різних трудових артілях, зокрема “учнем у палітурні, стельмашні, теслярні, грабарем, косарем, десятником на болотних роботах” [6, с. 4]. Однак дитина прагнула до навчання. Грошей у родині бракувало, тому навчався він у Першій київській гімназії “казеним коштом за маломіцності і добре вчення” [6, с. 4]. Можна стверджувати, що у гімназії він потрапив до середовища, яке сповна відповідало його світогляду. Однокашниками С. Пилипенка були М. Зеров, Ю. Клен, К. Паустовський, М. Булгаков. Під час навчання юнак проявив активну політичну позицію, беручи участь у гуртках Української партії соціалістів-революціонерів (УПСР), членом якої вважав себе з 1908 р. Така рання політична діяльність значною мірою була зумовлена впливом батька, який за переконаннями був “народоволець” [6, с. 4].

Закінчивши гімназію 1909 р., С. Пилипенко під впливом творчості М. Драгоманова вступив на відділ славистики історико-філологічного факультету Київського університету. Напрямок навчання обумовив перелік дисциплін, що вивчалися – латина, грецька, французька, німецька, італійська, чеська, польська, сербська мови. Значну увагу приділяв вивченню української мови та літератури. Навіть у планах було написання дисертації. Але 1912 р. через революційну діяльність С. Пилипенка відраховують з третього курсу

університету. Слідство та суд не знайшли вагомих доказів, відтак покарання було доволі м'яким - вислати з Києва без права в'їзду до університетських міст.

С. Пилипенко опиняється в ролі викладача історії, словесності, логіки, психології у Баришівській (Бориспільській) вищій початковій школі, а згодом у вчительських семінаріях та жіночих прогімназіях [6, с. 6] у Броварах.

На початку Першої світової війни за рішенням проводу есерів С. Пилипенко йде добровольцем на фронт. Воюючи у складі 21-го армійського корпусу, він проходить усі щаблі від рядового до штабс-капітана, командира батальйону. Його військові досягнення, так само як і у його батька призвели до присудження йому звання особистого дворянина. Тричі поранений і двічі контужений він був нагороджений орденами Святої Анни і Святого Володимира, а також усіма обер-офіцерськими нагородами. У військовому середовищі продовжував вести революційну пропаганду. Після Лютневої революції він бере активну участь у роботі солдатських рад – обирається до полкової, дивізійної та армійської, також стає одним з провідників українського руху 12-ї армії та загалом на Північному фронті. У цей же час С. Пилипенко продовжує вправлятися зі словом, набуваючи редакторського досвіду – у Ризі видає газету "Український голос". Газета виходила двічі на тиждень, від червня до листопада 1917 р., підтримувала політику Центральної Ради, загалом вийшло 47 примірників.

Після Жовтневого перевороту С. Пилипенко стає комісаром 151-го полку та 33-ї дивізії, при тому лишаючись членом есерівської фракції в солдатських комітетах армії та фронту. 1918 р. після демобілізації, вернувшись до Києва, примкнув до місцевої групи УПСР, що гуртувалася навколо газети "Народна воля", став її редактором. На той час це була наймасовіша газета – наклад становив 200 тис. примірників. За доби Центральної Ради в ній часто друкувався М. Грушевський. З приходом до влади П. Скоропадського видання всеукраїнської селянської спілки та Центрального кооперативного комітету стало в опозицію до гетьманату, через що її редактору довелося 3 місяці просидіти у в'язниці [5, с. 9].

Вийшовши з в'язниці він повертається до активної політичної діяльності. Восени 1918 р. стає членом ЦК Української партії соціалістів-революціонерів. Бере участь у підготовці Конгресу трудового народу України, перша сесія якого відбулася 23-28 січня 1919 р., а з-поміж її ухвал – затвердження Акту Злуки УНР та ЗУНР, принципу загального виборчого права для формування різних рівнів рад. На жаль, запалення легенів завадило С. Пилипенку бути присутнім на тому засіданні. А вже 5 лютого Київ окупували більшовики.

Через зміну суспільно-політичної ситуації, вступивши у суперечки з лідерами есерів та есдеків щодо ставлення до влади більшовиків, С. Пилипенко публічно зрікається свого членства в УПСР та 13 березня 1919 р. вступає до КП(б)У. Людину з таким політичним багажем відразу залучили до відповідальної роботи, довіривши редакції партійних та советських часописів. Крім того, він працює у редакційних відділах Всевидаву та завідує видавництвом ЦК КП(б)У "Космос".

Насичене життя у публіцистиці було перервано успішним наступом денікінських військ. С. Пилипенко вирішує не залишати Україну. Перебуваючи на посаді начальника гарнізону Чернігова, він за власною ініціативою формує партизанський загін. Впродовж двох тижнів у районі Київ-Житомир спільно зі своїм колишнім однопартійцем – есером Несмеяновим С. Пилипенко проводив активні військові дії, намагаючись прорватися на Південь до Н. Махна.

17 листопада 1920 р. С. Пилипенко приїхав до Харкова як делегат V Всеукраїнської конференції КП(б)У, а по її закінченні його заарештовує місцевий відділ ВЧК (Всеросійської надзвичайної комісії) [7, арк. 88]. У подальшому працював переважно як редактор партійних і советських газет ("Більшовик", "Вісті", "Комуніст"). У часи військових кампаній проти А. Денікіна та білополярів командував бригадою Червоної армії.

Вже на початку 1920-х рр. С. Пилипенко опиняється у вирі селянського руху. Йому довірили редагування "Селянської правди" – на той момент наймасовішої газети для селян. Цікаво, що свого часу більшовицьке керівництво, женучись за примарою досягнень влади, практично не звертало увагу на жодне селянство, у тому числі й українське. Відповідно українські селяни потрапили під вплив національних партій. І не дивлячись на те, що вони змогли схилити на свій бік декого з очільників провідних національних партій, владу в Україні вони здобули як іноземні інтервенти й країна лишилася неупокореною [3, с. 31].

Справжній людський та організаційний талант С. Пилипенка виявився у створенні і виплеканні ним літературно-мистецької Спілки селянських письменників "Плуг". 13 березня 1922 р. Пленум Всеукраїнського оргбюро Пролеткульту, на виконання резолюції ЦК КП(б)У стосовно необхідності організації сил селянських письменників, доручає С. Пилипенкові роботу зі створення Спілки селянських письменників [5, с. 13], а вже 3 квітня було ухвалено статут новоствореної організації "Плуг", що мала на меті "об'єднати розпорошені досі революційно-творчі сили селянських письменників скрізь по Україні і працювати серед широких мас" [8, с. 69].

З утворенням нової спілки українські письменники вперше були організаційно об'єднані саме за професійною ознакою. Читабельність твору – головний принцип С. Пилипенка. Він вважав, що робітникам потрібно дати "чорний хліб" – таку літературу, яка б задовольнила їх ще не вибагливий літературний смак [9].

За увагу до молодих початківців, за вміння безпомилково виявляти таланти, за доброту і справедливість С. Пилипенка з любов'ю називали "Папашею". Він невтомно редагував перші проби пера початківців, проводив безліч засідань, диспутів, літературних зустрічей, підтримував митців грішми, допомагав з роботою і житлом – словом, справді був другим батьком для десятків молодих письменників.

Надзвичайно насиченим для С. Пилипенка видався 1923 р. Для початку він став роком проголошення політики українізації. По-друге, саме 1923 р. остаточно виявилася переможеною "лебедевська" теорія боротьби двох культур". Українофіли, представлені близькими до більшовиків колишніми боротьбистами посіли провідні посади у культурній сфері. Нарешті, заснування "Гарту" у січні 1923 р. – основного

конкурента "Плугу" активізувало не тільки письменницьку, а й видавничу діяльність. Значно зросла кількість робочих місць для пересічних літераторів у різноманітних видавництвах.

Став основним опонентом М. Хвильового у літературній дискусії 1925-1928 рр. В епіцентрі подій опинилися два табори – С. Пилипенко та М. Хвильовий. Питання чому М. Хвильовому судилося стати рупором, двигуном процесу? Кожен час висуває своїх лідерів. І крім нього очолити маси міг і академічний професор М. Зеров, і папаша С. Пилипенко, й кіномитець О. Довженко, О. Слісаренко, М. Семенко тощо. Але всі вони беззаперечно визнавали лідерство М. Хвильового [10, с. 260]. Талант М. Хвильового отримав змогу розкритися повною мірою саме завдячуючи такому грамотному та освіченому С. Пилипенку. У своїх статтях (8 опублікував 1925 р. та 18 – 1926 р.) автор відмовлявся ділити авторів на перший та другий сорт, стверджуючи, що вони частина одного й того самого культурного процесу. За С. Пилипенком не існувало суттєвої різниці між майстром і початківцем: мистецтво професіонала відрізнялося від мистецтва непрофесіонала "...тільки кількісно, а не якісно..." [11, с. 233,235]. На його думку, рівень культурного розвитку в Україні такий низький, що перш ніж чільні таланти, такі як "олімпійці", знайдуть аудиторію, слід розв'язати елементарні, приземлені та практичні завдання: "...Венера Мілоська в сучасний момент значить у культурному розвитку... менше, ніж кат-зна які з художнього боку бюсти товариша Леніна"[12, с. 233].

С. Пилипенко вбачав помилку "олімпійців" у тому, що вони намагалися "макроманську голову... відтяти від мізерного хвоста", списуючи всі проблеми української літератури на існування "хвоста". Він ставив у "неодмінний обов'язок кожної літературно-громадської організації" "...зв'язок із ризиковими літгуртками: робітничими, селянськими і червоноармійськими..."[13, с.3]. М. Хвильовий хотів розірвати цей зв'язок і "зруйнувати "Плуг", як літературно-громадську письменницьку організацію" [11, с. 238].

У процесі полеміки відбулося коригування позицій С. Пилипенка. Так, на пленумі ЦК "Плуга" 1-4 жовтня 1925 р., було висловлено потребу "підвищення кваліфікації художньої продукції" і вирішено виключити з організації "осіб, що з'являються через свою мистецьку нездібність зайвим баластом..." [14, с. 3]. За результатами роботи пленуму кількість членів зменшилася від 183 у квітні 1925 р. до 135 у квітні 1926 р. [3, с. 106]. С. Пилипенко погодився, що має бути різниця між "гуртками культурної самоосвіти" і "письменницькими організаціями" [15, с. 187].

У подальшому він тримався ідеї щодо навчання письменників і необхідності запровадження курсів з літературної техніки, марксистської ідеології й теорії критики з метою розвинути багатобічючі таланти, але на кінець 1926 р. готовий був визнати, що це завдання вишив, а не літературних організацій [3, с. 106]. Як практичний культурний активіст, С. Пилипенко залишився на своїх позиціях і в питаннях літературної теорії, що "мистецтво - це насамперед ідеологія" і воно має засадничу дидактичну функцію.

Дуель з М. Хвильовим фактично завершилася 4 квітня 1926 р. статтею "Шмат останній" на ідеологічній ноті. Він заявив, що тринадцятий розділ "Апологетів писаризму" таки зірвав маску з М. Хвильового і показав його приховану політичну програму. Фактично, С. Пилипенко виходив зі змагання впевнений, що викрив ідеологічні переконання свого опонента і що компетентніші політичні аналітики тепер доведуть хибність ідей М. Хвильового [3, с. 106]. У наступних статтях письменник повторював своє твердження, що соціальні корені ідеології М. Хвильового лежать десь між куркульством і буржуазією, й покладав справу на партію й відповідно її постанови, нацьковуючи їх тим самим на М. Хвильового, й обіцяючи підтримати будь-яке кінцеве рішення партії. Після квітня 1926 р. дискусія перетворилася на політичну.

1929 – рік "великого перелому" став справді переломним у житті української нації – початком великої катастрофи, що завершилася репресіями й терором. 12 лютого 1929 р. у Москві відбулася фатальна зустріч Й. Сталіна з групою провідних українських письменників в рамках Тижня української культури. Серед запрошених після ретельного відбору опинилися й С. Пилипенко, й М. Хвильовий. Не усвідомлюючи історичність моменту та його наслідки, письменники наперебій цікавилися у вождя можливістю включення до УСРР територій Курщини, Вороніжчини та Кубані, говорили про загальний правопис для українців Наддніпрянщини та Галичини, про другорядне ставлення до української культури. Саме політична заангажованість українців, що чітко проглядається у питаннях письменників, зафіксованих стенограмою зустрічі, спричинила масову зачистку українського письменства у недалекому майбутньому [16, с. 93].

На початку 1930 р. відбувається чистка "Плугу", за якої склад організації зменшився на 25% "...тих, хто не відповідав своїм настановленням, вимогам нової доби, хто відстав і розгубився" [17, с. 5]. 1932 р. на сторінках часопису друкуються звинувачення на адресу С. Пилипенка та його ближчого оточення у "правому опортунізмі". А 4 травня 1932 р. за постановою ЦК ВКП (б) від 23 квітня 1932 р. "Про перебудову літературно-художніх організацій" "Плуг" було ліквідовано.

За рішенням партійної колегії ЦКК КП(б)У від 21 серпня 1933 р. С. Пилипенка виключено з партії "як небільшовика за спотворення національної політики, ідеологічну нестійкість і примирливе ставлення до буржуазно-націоналістичних елементів". Після тусу на квартирі в будинку "Слово" 29 листопада 1933 р. його арештували.

Судова "трійка" 23 лютого 1934 р. порушила клопотання перед Колегією ОДПУ застосувати до С. Пилипенка "найвищу міру соціального захисту – розстріл". Колегія ОДПУ УСРР 3 березня 1934 р. затвердила цю пропозицію [16, с. 97]. Постановою Військового трибуналу Київського військового округу від 30 квітня 1937 р. вирок щодо С. Пилипенка скасовано і справу припинено за відсутністю складу злочину. С. Пилипенка реабілітовано посмертно. За кілька років після реабілітації було видано "Байки та оповідання" (1963) С. Пилипенка. Його не даремно заносять до архіву розстріляного відродження, бо постраждалими виявилися обидва табори. Він народився у час, коли не можна було бути щасливим. Переслідування усіх за "інакомисліє" – характерна риса 1930-х рр. у СРСР. Тим більше, коли він думав, говорив, писав українською мовою. Він був душею літературного середовища і людиною, якою захоплювалися сучасники.

Про нього казали, що він “добрий геній молодого української літератури”. До нього тягнулися як починаючі письменники й поети, так і зрілі автори.

Отже, С. Пилипенко був не лише талановитим організатором, редактором, полемістом, громадським діячем, але й надзвичайно обдарованим письменником, твори якого, на жаль, недостатньо відомі широкому загалові. Уся його літературна діяльність інтерпретувалася як контрреволюційна, “починаючи від випуску й протягування української шовіністичної літературної продукції й кінчаючи безпосереднім формуванням контрреволюційних кадрів з метою повстання” [7, арк. 89]. З іншого боку, ці звинувачення можна трактувати і як найвище визнання його внеску в розвиток української культури, а відтак – і на карб становлення модерної української нації.

21 червня 1998 р. у Харкові на будинку № 4 на майдані Рози Люксембург – колишньому Селянському будинку, де у 1920-х рр. мешкав С. Пилипенко, було відкрито присвячену йому меморіальну дошку. Її автор – дочка письменника, скульптор з США Міртали Пилипенко. Вона виконала бронзовий портрет батька на фоні землі, що розтріскалась. Це символ розколотого життя письменника.

Меморіальну дошку виготовлено на кошти дочок С. Пилипенка – Ести та Міртали. Саме в день відкриття меморіальної дошки у Харкові в США, де живуть сестри, святкувався День батька, до якого й приурочили вони свій приїзд у місто свого дитинства, щоб увічнити пам'ять про батька. Під портретом – початок вірша Міртали, присвяченого батькові:

*“Хай проб'ється голос мій
крізь час, землю і море –
я тобі свою пам'ять несу,
і любов, і тугу, і горе”...*

Джерела та література

1. Історія української літератури: У 8 т. / За ред. Є.П. Кирилюка. – К.: Наукова думка, 1970. – Т.6. – 514 с.; Тростянецький А. Шляхом боротьби та шукань: процеси ідейно-творчої консолідації письменницьких сил Радянської України (1917–1932) / А. А. Тростянецький; [відп. ред. Л. М. Новиченко]; АН УРСР, Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка. – Київ : Наукова думка, 1968. – 255 с.; Пригодій М. І. Всесоюзна консолідація літератур: іст.-літ. нарис / М.І. Пригодій. – К.: Рад. письменник, 1972. – 390 с.
2. Лавріненко Ю. Література вітаїзму 1917-1933 // Розстріляне відродження: Антологія 1917-1933: Поезія – проза – драма – есей / Упорядкув., передм., післям. Ю. Лавріненка; Післямова Є. Сверстюка. – К.: Смолоскип, 2007. – 976 с.
3. Шкандрій М. Модерністи, марксистки і нація. Українська літературна дискусія 1920-х років / М. Шкандрій [Пер. з англ. М. Климчука]. – К.: Ніка-Центр, 2015. – 384 с.
4. Павличко С. Д. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія / С. Д. Павличко. – К.: Либідь, 1997. – 360 с.
5. Пилипенко С. Вибрані твори / С. Пилипенко ; упоряд., передм., прим. Р. Мельникова. – К.: Смолоскип, 2007. – 887 с.
6. Пилипенко С. Життєпис / С. Пилипенко // Про Сергія Пилипенка : Спогади сучасників / [упоряд. і післямова О. Мукомели]. – К.: Мартиролог України, 1992. – 212 с.
7. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 263. – Оп. 1. – Спр. 44228. – Т. 7.
8. Спілка селянських письменників “Плуг” // Плуг: Селянський двотижневик Головополітосвіти УСРР. – Харків, 1922. – Збірник перший. – 15 квітня.
9. Пилипенко С. Про читабельну книжку // Культура і Побут (додаток до газети “Вісті ВУЦВК”). – 1925. – № 33.
10. Мовчан Р. Український модернізм 1920-х: портрет в історичному інтер'єрі / Р. Мовчан. – К.: ВД “Стилос”, 2008. – 544 с.
11. Ваплітський збірник: 3 нагоди п'ятдесятиріччя ВАПЛІТЕ / Під ред. Ю. Луцького. – 2-ге вид., доп. – Едмонтон : Видавництво Канадського інституту Українських Студій; Торонто: Мозаїка, 1977. – 260 с.
12. Лейтес А. Десять років української літератури (1917–1927): у 2-х т. / А. Лейтес, М. Яшек. – Х.: ДВУ, 1928–1930. – Т. II: Організаційні та ідеологічні шляхи української радянської літератури. – 750 с.
13. Комуніст. – 1927. – 26 січня.
14. Вечірнє радіо. – 1929. – 3 жовтня.
15. Вапліте. – 1927. – №5.
16. Мельників Р. В. Літературні 1920-ті. Постаті (Нариси, образки, етюди) / Р.В. Мельників. – Харків: Майдан, 2013. – 256 с.
17. Плуг. – 1931. – № 5–6.

Турчина Л. В., Спудка І. Н. Сергей Пилипенко: пример рыцаря духа периода Расстрелянного возрождения.

Сергей Пилипенко, которому в этом году исполнилось 125 лет со дня рождения является одной из главных фигур украинской литературы периода Расстрелянного возрождения. Его активная жизненная позиция, желание достигнуть высокого уровня украинской культуры, организаторские способности и редакторская деятельность стали предметом исследования данной статьи. Выдающееся событие в жизни С. Пилипенко – участие в литературной дискуссии 1925-1928 гг. в роли главного оппонента М. Хвылевого. Украинофильские настроения писателя, участие во многих научных проектах как редактора привели к его аресту и несправедливому приговору - расстрелу.

Ключевые слова: Сергей Пилипенко, “Плуг”, Расстрелянное возрождение, литературная дискуссия.

Turchyna L. V., Spudka I. M. Serhiy Pylypenko: example of knight spirit in period of the «Executed Renaissance»

Serhiy Pylypenko, who celebrated his 125th birthday in this year, is one of the main figures in Ukrainian literature of the Executed Renaissance. His active life, his desire to achieve a high level of Ukrainian culture, organizational skills and editorial activities are the subject of this article in our research work. The most significant event of S. Pylypenko's life is to participate in literary discussions in 1925-1928 as the main opponent of M. Khvylovy, Ukrainophile mood of this writer, participation in many research projects as editor led to his arrest and unjust verdict is death.

Key words: Serhiy Pylypenko, “Plough” Executed Renaissance, a literary discussion.